

مطالعه تطبیقی اقدامات دولت‌ها در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری

(اجرای‌سازی جزء «۳» بند «الف» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۶/۲۶

شماره مسلسل: ۲۰۹۷۵

کد موضوعی: ۲۷۰

مرکز پژوهش‌های
مجلس شورای اسلامی

عنوان گزارش:

مطالعه تطبیقی اقدامات دولت‌ها در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری
(اجرایی‌سازی جزء «۳» بند «الف» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت)

نوع گزارش: طرح/لایحه □ راهبردی ■ نظارتی □ پیش‌نویس قانونی □

نام دفتر:

دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین:

زهرا راجی (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

مدیر مطالعه:

محمد امین گزار

ناظران علمی:

موسی بیات، سعید شفیعا

ناظر علمی خارج از مرکز:

محمد امین خراسانی (عضو هیئت علمی گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران)

اظهار نظر کنندگان:

مصطفی اسماعیلی مهبیاری (دفتر مطالعات آموزش و فرهنگ)، برزین جعفر تاش امیری (دفتر مطالعات اقتصادی)،
علی فرمان (دفتر مطالعات زیربنایی)

اظهار نظر کنندگان خارج از مرکز:

مهدیه بُد (عضو هیئت علمی پژوهشگاه میراث فرهنگی و گردشگری)، علی شکوری (عضو هیئت علمی گروه
سیاستگذاری اجتماعی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران)

گرافیک و صفحه آرایی:

سیده فاطمه ابوطالبی

ویراستار ادبی:

زهرا عطاردی

واژه‌های کلیدی:

۱. برنامه هفتم پیشرفت
۲. تأسیسات گردشگری
۳. حمایت‌های دولتی

تاریخ شروع مطالعه:

۱۴۰۴/۰۲/۱

فهرست مطالب

چکیده.....	۶
خلاصه مدیریتی.....	۷
۱. مقدمه.....	۸
۲. راهبردهای حمایت دولت‌ها از تأسیسات گردشگری.....	۹
۳. معیار گزینش کشورها.....	۹
۴. وضعیت موجود در کشورهای منتخب با نظر بر حمایت از تأسیسات گردشگری.....	۱۰
۴-۱. هند.....	۱۰
۴-۲. سنگاپور.....	۱۱
۴-۳. کره جنوبی.....	۱۲
۴-۴. ترکیه.....	۱۳
۴-۵. مالزی.....	۱۵
۴-۶. اسپانیا.....	۱۶
۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....	۱۹
منابع و مآخذ.....	۲۰

فهرست جدول

جدول ۱. خلاصه‌ای از راهبردهای دولت‌ها در حمایت از تأسیسات گردشگری.....	۱۸
--	----

مطالعه تطبیقی اقدامات دولت‌ها در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری (اجرایی‌سازی جزء «۳» بند «الف» ماده (۸۳) برنامه هفتم پیشرفت)

Doi: [10.22034/report.mrc.2025.1404.33.6.20975](https://doi.org/10.22034/report.mrc.2025.1404.33.6.20975)

چکیده

حمایت از تأسیسات گردشگری به‌عنوان اقدامی پیش‌ران در راستای پیشرفت گردشگری از اهمیت به‌سزایی برخوردار است. با نظر بر طرح این موضوع ذیل شماری از برنامه‌های پنج‌ساله توسعه و با تمرکز بر جزء «۳» بند «الف» ماده (۸۳) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳-۱۴۰۷) با موضوع حمایت از این تأسیسات ضروری به نظر می‌رسد. به‌این ترتیب، شناخت تطبیقی اقدامات کشورها می‌تواند مانند نقشه راهی برای سیاست‌گذاران حوزه گردشگری و اجتماعی محسوب شود و آنها را در طرح و پیاده‌سازی سیاست‌های مناسب یاری کند. در مطالعه حاضر تلاش شده است با گزینش کشورهایی که قرابت فرهنگی بیشتری با ایران اسلامی دارند، به‌مرور به سیاست‌های ناظر بر حمایت از تأسیسات گردشگری پرداخته شود. نتایج حاکی از آن است که دولت‌ها به‌منظور حمایت از تأسیسات گردشگری به مجموعه‌ای از راهبردها پرداخته‌اند که می‌توان آنها را ذیل مقولاتی همچون حمایت‌های مالی، آموزشی و مشاوره‌ای، قانونی و اداری و... سازماندهی کرد. چنان‌که از ارزیابی سیاست‌های کشورهای منتخب برمی‌آید، نیل به موفقیت در رابطه با حمایت از تأسیسات گردشگری در گروی اتخاذ رویکردی همه‌جانبه و پرهیز از رویکردی تک‌بعدی است. همچنین پیشنهاد می‌شود تا برای حمایت از سرمایه‌گذاران اعطای زمین با هدف تحقق طرح با شرط اختیار فسخ یک‌جانبه از سوی دولت در نظر گرفته شود و سامانه واحدی در سطح ملی برای رصد اجرای تعهدات این پروژه‌ها مستقر شود.

بیان / شرح مسئله

یکی از راهبردهای مؤثر به منظور بسط و توسعه گردشگری در جامعه، ایجاد تأسیسات گردشگری از قبیل راه‌ها، مراکز اقامتی و خدماتی است. به عبارتی توجه به تأسیسات گردشگری نه تنها پیشران رشد و پیشرفت صنعت گردشگری به شمار می‌رود، بلکه عامل مهمی در توزیع متوازن گردشگران، بهبود تجربه ایشان از سفر، افزایش دسترس پذیری به سفر و بهبود کیفیت زندگی جوامع محلی به شمار می‌رود. به این منظور در شماری از مقاصد گردشگری، دولت‌ها به حمایت از ایجاد، گسترش و ایمن‌سازی تأسیسات گردشگری روی آورده‌اند. چنان‌که در ایران نیز ذیل جزء «۳» بند «الف» ماده (۸۳) قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت (۱۴۰۷-۱۴۰۳)^۱ به ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز مناطق گردشگری از قبیل راه، خدمات رفاهی و اقامتی با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری، واگذاری تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی توجه شده است.^۲ این مسئله حاکی از عزم قانونگذار جهت فعال‌سازی ظرفیت‌های بالقوه گردشگری کشور از طریق تأسیسات مربوط به آن است. با توجه به ظرفیت موجود ضروری است راهبردها و سیاست‌های بهره‌مندی از این ظرفیت شناسایی و عملیاتی شوند. مرور و شناسایی راهبردهای موفق می‌تواند به بهره‌مندی بهینه از فرصت‌های موجود بینجامد و در اتخاذ راهبردهای کارآمد و اثربخش یاری‌رسان باشد. به این ترتیب، در گزارش حاضر به مرور اقدامات و سیاست‌های حمایتی دولت‌های متفاوت از ایجاد و گسترش تأسیسات گردشگری پرداخته شده است.

نقطه نظرات / یافته‌های کلیدی

مقاصد مورد مطالعه به منظور حمایت از تأسیسات گردشگری به مجموعه‌ای از راهبردها پرداخته‌اند؛ به طور مشخص این سیاست‌ها و راهبردهای متنوع ذیل مقولات حمایت‌های مالی، حمایت‌های آموزشی و مشاوره‌ای، حمایت‌های قانونی و اداری و زیرساختی قابل ساماندهی هستند.

■ در شماری از کشورهای مورد مطالعه، تأمین زیرساخت‌های عمومی نظیر آب، برق، گاز، فاضلاب و راه‌های دسترسی تا محدوده کلی طرح‌های گردشگری بر عهده دولت و اتصال و اجرای شبکه‌های داخلی زیرساختی بر عهده سرمایه‌گذاران گردشگری گذاشته شده است. این اقدام به منظور تسریع در اجرای طرح‌های گردشگری، عطف تمرکز دولت بر زیرساخت‌های پایه و جلوگیری از وابستگی تأسیسات مربوطه به زیرساخت‌های فرسوده صورت گرفته است.

■ در شماری از مقاصد گردشگری مورد مطالعه، دولت به منظور کنترل کیفی طرح‌های گردشگری، تضمین پایبندی سرمایه‌گذاران به تعهدات قراردادی و جلوگیری از انحراف پروژه‌ها یا سوءاستفاده‌های احتمالی ناشی از قصور یا بی‌توجهی، امتیاز تخصیص زمین به سرمایه‌گذار را همراه با مجاز شمردن فسخ قرارداد از سوی دولت در نظر گرفته است. بر این اساس، در صورت هر گونه تخلف یا عدم تعهد در بازه زمانی مقرر، نه تنها دولت خود را مجاز به فسخ تخصیص می‌داند، بلکه هیچ‌گونه غرامت یا بازپرداخت سرمایه به سرمایه‌گذار صورت نمی‌پذیرد.

■ در شماری از کشورهای مورد مطالعه، ارائه حمایت‌های مالی به سرمایه‌گذار بنابر شروطی از قبیل اشتغال‌زایی در حوزه گردشگری (به طور متوسط سه فرصت شغلی در هر طرح) و انجام سرمایه‌گذاری اولیه در بازه زمانی تعیین شده است. به نظر می‌رسد پیاده‌سازی این سیاست در ایران نیز بتواند به تضمین انجام طرح‌های گردشگری در موعد مقرر و افزایش اشتغال‌زایی شود.

۱. ر.ک: <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/1809128>

۲. زیرساخت‌های مورد نیاز مناطق گردشگری از قبیل راه، خدمات رفاهی و اقامتی، با استفاده از ظرفیت بخش خصوصی در سرمایه‌گذاری، واگذاری تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی در قالب بودجه سنواتی ایجاد می‌شود.

نکته قابل توجه آن است که مهلت تنفس وام‌های ارائه شده در اغلب کشورهای مورد ارزیابی بازه ۳ تا ۵ ساله بوده است. به نظر می‌رسد انتخاب این بازه زمانی ریشه در هماهنگی آن با دوره بازگشت سرمایه^۱، کاهش قابل توجه ریسک مالی سرمایه‌گذاران در مراحل اولیه توسعه زیرساخت‌ها، تأمین زمان کافی برای تکمیل ساخت و راه‌اندازی تأسیسات و افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری از طریق کاهش فشارهای نقدینگی اولیه دارد.

پیشنهاد راهکارهای تقنینی، نظارتی یا سیاستی

به منظور تضمین انضباط اجرایی و ارتقای کیفیت طرح‌های گردشگری، پیشنهاد می‌شود در قراردادهای تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران، شرط صریح اختیار فسخ یک‌جانبه از سوی دولت در صورت تخلف یا عدم تحقق تعهدات قراردادی در بازه زمانی مشخص، پیش‌بینی شود. با توجه به تجارب بین‌المللی، پیشنهاد می‌شود نظام حمایت مالی سرمایه‌گذاران گردشگری در ایران بر تحقق شاخص‌های عملکردی شامل ایجاد فرصت‌های شغلی مستقیم و غیرمستقیم و انجام سرمایه‌گذاری اولیه در بازه زمانی مشخص مشروط شود.

۱. مقدمه

سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در رابطه با تأسیسات گردشگری به‌موجب تأثیری که بر تجربه گردشگران، رفاه ساکنین و گردشگران، رقابت‌پذیری مقاصد گردشگری^۲ و توزیع عادلانه مزایای گردشگری دارد، از اهمیت غیرقابل انکاری برخوردار است. چنان‌که سازمان جهانی گردشگری^۳ (۲۰۲۲) تأسیسات گردشگری را یکی از مهم‌ترین ارکان این حوزه قلمداد کرده و اذعان نموده است؛ بدون وجود تأسیسات مناسب رونق گردشگری در مقاصد تأمین و تضمین نخواهد شد [۱]. سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی به‌ارائه چارچوبی موثق برای برنامه‌ریزی، مدیریت و نظارت منجر می‌شود که با بهبود کیفیت خدمات، تضمین بهره‌مندی عادلانه از گردشگری، بهبود رضایتمندی^۴ و وفاداری^۵ گردشگران و بهبود رفاه عینی و ذهنی^۶ ذی‌نفعان این حوزه را به‌همراه دارد [۲ و ۳]. قوانین مانند نقشه راه سیاست‌گذاری در این حوزه از اهمیت وافری برخوردار هستند. در ایران ذیل برنامه چهارم توسعه^۷ (۱۳۸۸-۱۳۸۴)، برنامه پنجم توسعه^۸ (۱۳۹۴-۱۳۹۰)، برنامه ششم توسعه^۹ (۱۴۰۰-۱۳۹۶) و برنامه هفتم پیشرفت (۱۴۰۷-۱۴۰۳) به تأسیسات گردشگری توجه شده است. با این حال در گزارش حاضر، توجه بر برنامه هفتم پیشرفت معطوف است. به‌موجب برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت ظرفیت قانونی حمایت‌های دولتی از تأسیسات گردشگری فراهم است. به‌طور مشخص، در این قانون ذیل جزء «۳» بند «الف» ماده (۸۳) به ایجاد ظرفیت‌های گردشگری

1. Payback Period
2. Welfare
3. Tourism Destination Competitiveness
4. Untourism
5. Satisfaction
6. Loyalty
7. Objective and Subjective Well-Being

۸. بند «و» ماده (۱۱۴): به‌منظور جلب مشارکت بخش خصوصی و تعاونی، سازمان میراث فرهنگی و گردشگری مجاز است نسبت به صدور مجوز تأمین و فعالیت موزه‌های خصوصی و تخصصی و مؤسسات مشاوره و کارشناسی مرتبط با موضوع فعالیت‌های میراث فرهنگی، کارگاه‌های مرمت آثار فرهنگی - تاریخی منقول و غیرمنقول، مؤسسات مدیریت موزه‌ها و محوطه‌های تاریخی - فرهنگی، مؤسسات کارشناسی اموال فرهنگی - تاریخی، کارگاه‌های هنرهای سنتی و سایر مؤسسات خصوصی مرتبط با میراث فرهنگی اقدام نماید، آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری به تصویب هیئت‌وزیران خواهد رسید.

۹. حمایت از تأسیسات گردشگری در قالب ماده (۱۹۴) قانون برنامه پنجم توسعه و آیین‌نامه اجرایی مربوط به آن بند «ب» ماده (۷) ضمانت قانونی یافته است.
۱۰. بر این اساس، دولت موظف است به تخصیص یارانه و تسهیلات مالی در چارچوب بودجه سنواتی و معافیت‌های مالیاتی و عوارضی به تأسیسات ایرانگردی و جهانگردی در چارچوب قوانین مربوطه بپردازد.

از طریق به کارگیری ظرفیت بخش خصوصی، واگذاری تسهیلات ارزان قیمت و سایر اقدامات حمایتی توجه شده است. به طور مشخص در این گزارش هدف پاسخ‌گویی به این سؤال محوری است که کشورها در خصوص حمایت از تأسیسات گردشگری به چه اقداماتی متوسل شده‌اند. لذا در مطالعه حاضر به ارزیابی اقدامات دولت‌ها در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری پرداخته شده است.

۲. راهبردهای حمایت دولت‌ها از تأسیسات گردشگری

به طور کلی راهبردهای حمایت دولت‌ها از تأسیسات گردشگری می‌تواند بنابر سیاست‌های کلی گردشگری، اهداف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی طیف وسیعی از اقدامات را دربرگیرد. براساس مبانی نظری موجود، مطالعات پیشین و گزارش‌های قابل دسترس می‌توان مدعی شد حمایت‌های مالی، آموزشی و مشاوره‌ای، زیرساختی و اداری و قانونی از جمله راهبردهای مرسوم دولت‌ها در حمایت از تأسیسات گردشگری به‌شمار می‌روند [۴، ۵ و ۶].

(الف) حمایت‌های مالی: اعطای وام‌های کم‌بهره جهت احداث مراکز اقامتی و خدماتی، اعطای کمک‌هزینه برای نوسازی و ایمن‌سازی تأسیسات گردشگری، ارائه حمایت‌های مالی در شرایط بحران، در نظر داشتن معافیت‌های مالیاتی و توسعه مشارکتی و... از جمله اقدامات حائز اهمیت مقاصد گردشگری ذیل حمایت‌های مالی به‌شمار می‌رود.

(ب) حمایت‌های مشاوره‌ای و آموزشی: براساس اطلاعات موجود برگزاری دوره‌های توان‌افزایی، آموزشی و مهارتی، ایجاد مراکز مشاوره گردشگری و... را می‌توان در زمره حمایت‌های مشاوره‌ای و آموزشی دولت‌ها به‌شمار آورد.

(ج) حمایت‌های زیرساختی: ساخت و بهبود زیرساخت‌های حمل‌ونقل، سرمایه‌گذاری در فضاهای عمومی گردشگرپذیر، واگذاری زمین، استانداردسازی و ایمن‌سازی زیرساخت‌ها و... را می‌توان ذیل مهم‌ترین اقدامات دولت‌ها در حمایت از تأسیسات گردشگری به‌شمار آورد.

(د) حمایت‌های اداری و قانونی: براساس منابع موجود می‌توان اذعان کرد؛ ایجاد/اصلاح قوانین حمایتی، تدوین قوانین ناظر بر استانداردهای ملی در حوزه تأسیسات گردشگری، تسهیل فرایند اخذ مجوزهای قانونی برای سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری از جمله مهم‌ترین اقدامات حمایتی دولت‌ها از تأسیسات گردشگری هستند.

۳. معیار گزینش کشورها

در گزارش پیش‌رو معیارهای گزینش کشورها شامل میزان قرابت فرهنگی و همسویی سیاست‌های گردشگری آنها با کشور بوده است. به این ترتیب به مرور سیاست‌های کشورهایی از قبیل هند، مالزی، ترکیه، کره جنوبی، اسپانیا و سنگاپور در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری پرداخته شده است.

۴. وضعیت موجود در کشورهای منتخب با نظر بر حمایت از تأسیسات گردشگری

۱-۴. هند

وزارت گردشگری هند^۱ در چارچوب حمایت‌های مالی، به ارائه وام‌های کم‌بهره و اتخاذ سیاست‌های تخفیف مالیاتی برای سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری پرداخته است. شرکت توسعه گردشگری هند^۲ منبع مالی این مشوق اقتصادی را تأمین می‌کند [۷]. بر این اساس، دولت به منظور سرمایه‌گذاری در واحدهای گردشگری وام‌های بلاعوض را تا سقف ۲۰ درصد از هزینه تمام شده تأسیس واحدها را ارائه می‌دهد. همچنین، ذیل سیاست‌های حمایت مالی از تأسیسات گردشگری، ۵۰ درصد از هزینه‌های اخذ گواهی‌نامه‌های زیست‌محیطی^۴ برای هتل‌ها و سایر اقامتگاه‌های گردشگری بازپرداخت می‌شود [۸]. علاوه بر آن، برخی ایالت‌ها مانند اوتار پرادش،^۵ یارانه‌های مالی شامل ۱۵ درصد کمک هزینه سرمایه‌گذاری، یارانه‌های بهره‌ای برای وام‌ها، و معافیت‌های مالیاتی و هزینه‌های تبدیل زمین را به هتل‌هایی با بیش از پنجاه اتاق ارائه می‌دهند. تمرکز بر تعداد اتاق‌ها و ظرفیت مراکز اقامتی در این کشور همسو با توجه به استانداردهای کیفی مراکز اقامتی، نشان از توجه هم‌زمان به کمیت و کیفیت تأسیسات گردشگری دارد [۹]. گفتنی است؛ دولت هند به تخصیص وام‌هایی برای مشاغل کوچک در حوزه خدمات اقامتی، از جمله خانه‌های بوم‌گردی، پرداخته است. به‌طور مشخص این وام‌ها در سه دسته ارائه می‌شوند^۶ که مهلت بازپرداخت آنها بسته به مبلغ وام از ۳ تا ۵ سال متغیر است [۱۰].

همچنین دولت هند با ایجاد بستر برنامه‌ای با عنوان برنامه ساگارمالا^۷ در سال ۲۰۱۵ با هدف بهره‌مندی بهینه از ظرفیت سواحل، آبراه‌ها، گسترش بنادر موجود و اتصال بنادر به یکدیگر به توسعه راه‌های ارتباطی و پیونددهنده آبراه‌ها پرداخته است. به‌طور کلی، اقدامات صورت گرفته ذیل برنامه ساگارمالا در چهار حوزه راهبردی توسعه بنادر، تقویت ارتباط بنادر، صنعتی‌سازی و توانمندسازی جامعه محلی ساحلی از طریق آموزش قابل مطالعه هستند. ذیل این برنامه تا سال (۲۰۱۸)، ۴۹۲ طرح گردشگری تکمیل شده یا به مرحله نهایی رسیده است. شماری از مطالعات حاکی از آن است که به‌موجب این برنامه، ۹ بندر هند در فهرست ۱۰۰ بندر برتر دنیا^۸ قرار گرفته‌اند [۱۱ و ۱۲]. تخصیص اراضی مستعد گردشگری در برخی از ایالات هند همچون مادیا پرادش از دیگر اقدامات دولت این کشور در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری است. این اراضی با سازوکار اجاره بلندمدت تا سقف ۹۰ سال، برای طرح‌های بزرگ گردشگری واگذار می‌شوند. بنابر اطلاعات موجود اجاره سالیانه اراضی تخصیص یافته، معادل ۱ درصد ارزش زمین است. سرمایه‌گذار موظف است، طرح تأمین کامل شبکه‌های زیرساخت پروژه را از پیش طراحی کرده و ضمانت اجرای آن را در فرایند اعلام علاقه‌مندی^۹ یا مناقصه ارائه دهد. این تعهد باید به تأیید واحد

1. Ministry of Tourism

2. India Tourism Development Corporation

۳. شرکت توسعه گردشگری هند به‌عنوان یک نهاد دولتی متمرکز نقشی کلیدی در ساماندهی، توسعه و ارائه بسیاری از خدمات جامع گردشگری در سطح ملی را ایفا می‌کند. این شرکت با بهره‌گیری از ساختار هلدینگ، شرکت‌های تابعه و واحدهای عملیاتی تخصصی، طیفی گسترده از خدمات شامل هتل‌داری، حمل‌ونقل گردشگری، آموزش نیروی انسانی، مشاوره مهندسی و مدیریت رویدادها را به‌صورت یکپارچه عرضه می‌نماید. الگوی عملیاتی این شرکت بر پایه اتکای حداکثری به درآمدهای داخلی طراحی شده است. درآمدهای سرمایه‌ای و درآمدهای قراردادی بخش مهمی از منابع مالی این شرکت را تشکیل می‌دهند.

۴. گواهی‌نامه‌های زیست‌محیطی صادر شده از سوی وزارت گردشگری هند، با هدف ارزیابی عملکرد اقامتگاه‌ها در حوزه حفاظت از محیط زیست و ترویج الگوهای سازگار با اصول پایداری محیطی طراحی شده‌اند. این گواهی‌نامه‌ها بر مبنای مجموعه‌ای از شاخص‌های عملکردی صادر می‌شوند که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به مدیریت بهینه مصرف آب، کاهش تولید پسماند، اتخاذ شیوه‌های اصولی در دفع زباله، بهره‌گیری از مصالح بومی و پایدار در ساخت و تجهیز اقامتگاه‌ها، و آموزش کارکنان در زمینه رعایت استانداردهای زیست‌محیطی اشاره کرد. دریافت این گواهی‌نامه‌ها بیانگر تعهد اقامتگاه به مسئولیت‌پذیری زیست‌محیطی و مشارکت فعال در توسعه گردشگری پایدار است.

5. Uttar Pradesh

۶. این وام‌ها عبارت‌اند از شیشو (تا ۵۰,۰۰۰ روپیه)، کشور (۵۰,۰۰۰ تا ۵۰۰,۰۰۰ روپیه) و ترون (۵۰۰,۰۰۰ تا ۱,۰۰۰,۰۰۰ روپیه).

7. SagarMala

۸. مدت توقف کشتی‌ها در بنادر، تعداد کانتینرهای جابه‌جا شده در هر ساعت در بندر، زمان بیکاری اسکله، تعداد کشتی‌های ورودی به بندر در طول سال را می‌توان از معیارهای برتری بنادر به‌شمار آورد که توسط بانک جهانی ارائه شده‌اند.

9. Eol

ترویج سرمایه‌گذاری^۱ برسد و در قرارداد رسمی واگذاری زمین درج شود. گفتنی است، تأسیسات گردشگری در این کشور در زمینه خدمات برق و آب مشمول تخفیف است [۱۳ و ۱۴].

۲-۴. سنگاپور

ارزیابی‌ها نشان می‌دهد در کشور سنگاپور، شورای گردشگری^۲ از طریق ظرفیت‌هایی مانند صندوق توسعه گردشگری^۳ و^۴ ذیل حمایت‌های مالی به توسعه‌دهندگان تأسیسات گردشگری کمک می‌کند تا زیرساخت‌های گردشگری از جمله هتل‌ها و اقامتگاه‌ها را بهبود بخشند و به استانداردهای آن بپردازند. بسته به طرح، شورای مربوطه حداکثر تا ۳۰ درصد از هزینه‌های تمام شده فرایند استانداردسازی را پوشش می‌دهد. همچنین این اقدامات به ارائه وام کم‌بهره و تقبل سهمی از هزینه‌های سرمایه‌گذاری در حوزه ساخت‌وساز، تجهیز و استانداردسازی، آموزش نیروی انسانی و دریافت گواهینامه‌های فنی و بهداشتی مربوط می‌شود [۱۵]. کمک هزینه توسعه قابلیت‌ها^۵ نیز به منظور تجهیز هتل‌ها به سازوکارهای الکترونیک و هوشمند توسط دولت سنگاپور صورت می‌پذیرد. این کمک هزینه تا سقف ۸۰ درصد از کل هزینه تمام شده را پوشش می‌دهد [۱۶].

همچنین دولت این کشور از تأسیس مراکز اقامتی که مخصوص گردشگران جوان یا گردشگرانی که در پی اقامت مقرون‌به‌صرفه هستند، حمایت می‌کند. به منظور جذب سرمایه‌گذاری در این بخش، هیئت گردشگری سنگاپور^۶ از طریق برنامه‌های مختلف مانند وام‌های کم‌بهره و سرمایه‌گذاری‌های مشترک، سرمایه‌گذاران را تشویق می‌کند تا پروژه‌های جدیدی در زمینه اقامتگاه‌های گردشگران جوان راه‌اندازی کنند. همکاری میان صندوق توسعه محصولات گردشگری^۷، صندوق بازسازی اقامتگاه‌ها^۸ و صندوق بهبود کسب‌وکار^۹ تا سقف ۷۰ درصد از هزینه‌های نوسازی، تجهیز، دیجیتال‌سازی و فناوری اقامتگاه‌های اقتصادی تأمین می‌شود [۱۷]. هیئت گردشگری سنگاپور نیز با جذب سرمایه‌گذاران خصوصی در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری گام برداشته است. جذب سرمایه‌گذاران از طریق اقداماتی همچون کاهش مالیات بر درآمد، کاهش مالیات بر زمین و املاک و تسهیلات مشابه برای پروژه‌های نوآورانه، پایدار، سبز و مرتبط با فناوری اطلاعات صورت گرفته است. دولت سنگاپور ذیل حمایت‌های آموزشی و مشاوره‌ای از طریق آژانس‌های دولتی مانند شورای گردشگری سنگاپور^{۱۰} و

1. Investment Promotion Cell
2. Singapore Tourism Board
3. Tourism Development Fund

۴. منبع مالی این صندوق از بودجه دولت مرکزی تأمین می‌شود.

5. Capability Development Grant
6. Stpb

۷. صندوق توسعه محصولات گردشگری سنگاپور به‌عنوان یکی از ارکان اصلی صندوق توسعه گردشگری این کشور، با مدیریت هیئت گردشگری سنگاپور، مأموریت دارد از طریق تأمین حمایت‌های مالی هدفمند، زمینه طراحی، ایجاد یا بازآفرینی ماهوی محصولات و جاذبه‌های گردشگری را فراهم سازد. رویکرد این صندوق معطوف به پروژه‌هایی است که فراتر از بهسازی ظاهری، ارزش افزوده محتوایی و تجربه‌ای نو را برای گردشگران ایجاد کنند. تخصیص منابع این صندوق بخشی از راهبردهای کلان دولت برای نوآوری در صنعت گردشگری، ارتقای کیفیت تجربه بازدیدکنندگان و تحکیم جایگاه رقابتی سنگاپور در بازار گردشگری جهانی است.

8. Tourism Product Development Fund
9. Hotel Rejuvenation Fund

۱۰. صندوق بازسازی اقامتگاه‌ها در سنگاپور، تحت نظارت هیئت گردشگری این کشور به منظور تقویت ظرفیت‌ها و ارتقای کیفیت صنعت هتل‌داری طراحی شده است. این صندوق با ارائه حمایت‌های مالی هدفمند، فرایند نوسازی ساختاری و ارتقای کارکردی اقامتگاه‌ها را تسهیل می‌نماید تا ضمن بهبود تجربه میهمانان، قابلیت رقابت‌پذیری این بخش در بازار گردشگری بین‌المللی افزایش یابد. افزون بر این، تأکید بر رعایت استانداردهای پایداری زیست‌محیطی و نوآوری‌های فناورانه، این برنامه را در راستای تحقق اهداف توسعه پایدار و افزایش بهره‌وری در صنعت گردشگری قرار می‌دهد.

۱۱. صندوق بهبود کسب‌وکار در سنگاپور، تحت نظارت هیئت گردشگری این کشور، با هدف ارتقای بهره‌وری و تقویت توان رقابت‌پذیری بنگاه‌های فعال در صنعت گردشگری ایجاد شده است. این صندوق از طریق حمایت مالی از پروژه‌های نوآورانه، بهبود فرایندها و مدل‌های کسب‌وکار، و اجرای طرح‌های پایدار، به توسعه قابلیت‌های اصلی کسب‌وکارها کمک می‌کند.

12. Business Improvement Fund
13. Stb

سازمان بازسازی شهری^۱ مشاوره‌های فنی و طراحی برای کمک به ساخت و طراحی این اقامتگاه‌ها ارائه می‌دهد. برگزاری دوره‌های تخصصی در زمینه اصول طراحی طبیعت‌گردی و اقامتگاه‌های سبز، ارائه مشاوره برای استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر مانند صفحه‌های خورشیدی و سیستم‌های بازیافت آب، راهنمایی در استفاده از مواد ساخت سازگار با محیط زیست و کاهش ضایعات ساختمانی از جمله سرفصل‌های مهمی هستند که ذیل آموزش و مشاوره‌های فنی به سرمایه‌گذاران این حوزه ارائه می‌شود. گفتنی است، شرکت در این دوره‌های آموزشی برای کلیه فعالان و سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری در صورتی که سرمایه‌گذار خواهان اخذ یارانه یا برخی از دیگر حمایت‌های مالی از جانب دولت باشد، اجباری نیست [۱۸].

لازم به ذکر است، توسعه ایمن‌سازی و استانداردسازی تأسیسات گردشگری از خلال ارائه معیارها و استانداردهای ملی از دیگر اقدامات دولت سنگاپور ذیل حمایت‌های قانونی است. به‌طور مشخص، هیئت گردشگری سنگاپور با همکاری شورای جهانی گردشگری پایدار^۲ به معرفی معیارها و استانداردهای تأسیسات گردشگری^۳ پرداخته است [۱۹]. در خصوص تأمین زیرساخت‌های گردشگری باید گفت؛ دولت سنگاپور به‌عنوان متولی اصلی تأمین و توسعه زیرساخت‌های عمومی کلان، مسئولیت طراحی، اجرا و نگهداری شبکه‌های حیاتی از جمله تأمین آب، برق، گاز، سیستم‌های فاضلاب و حمل‌ونقل را تا محدوده جغرافیایی پروژه‌های گردشگری برعهده دارد. از سویی بخش خصوصی موظف است زیرساخت‌های داخلی مرتبط با پروژه‌های گردشگری خود را با رعایت دقیق استانداردهای فنی، زیست‌محیطی و مدیریتی طراحی و اجرا کند. این سیاست راهبردی با هدف ایجاد هم‌افزایی و انسجام میان زیرساخت‌های پایه و همچنین ارتقای سطح کیفی خدمات اتخاذ شده است.

۳-۴. کره جنوبی

دولت کره جنوبی ذیل حمایت‌های مالی، معافیت‌های مالیاتی و سایر مشوق‌های مالی را برای تشویق توسعه مراکز اقامتی ارائه می‌دهد. به‌طور مشخص، براساس مصوبه سازمان گردشگری کره^۴ برای کسب و کارهای مرتبط با توسعه گردشگری پزشکی^۵، سیاست کاهش مالیات بر درآمد در نظر گرفته شده است. دولت همچنین معافیت از مالیات بر ارزش افزوده^۶ را برای برخی اقامتگاه‌ها، از جمله مهمان‌سراها و هتل‌های دوستدار محیط زیست^۷ ارائه می‌دهد تا هزینه‌های عملیاتی را کاهش داده و از شیوه‌های پایدار حمایت می‌کند [۲۱]. گفتنی است، دولت کره جنوبی از توسعه و رونق ساز و کارهای هوشمند مانند ابزاری در راستای بهبود تأسیسات گردشگری به‌ویژه در زمینه توسعه هتل‌ها و مراکز اقامتی دسترس پذیر در قالب ارائه وام کم‌بهره حمایت می‌کند. این اقدام در زمره سیاست‌های کلان این کشور در راستای ارتقای تجربه گردشگری است. بنابر اطلاعات موجود، دولت تا سال ۲۰۲۹ مبلغی حدود ۲/۵ تریلیون وون را برای ارائه وام کم‌بهره به توسعه‌ها و نوسازی هتل‌های بزرگ اختصاص داده است [۲۲]. مضاف بر آنکه دولت این کشور از تأسیس اقامتگاه‌های بوم‌گردی نیز حمایت می‌کند. این حمایت‌ها شامل کاهش مالیات بر درآمد، تخفیف‌های مالیاتی برای پروژه‌های خاص و ارائه وام کم‌بهره به‌منظور حفظ، بهبود و نوسازی زیرساخت‌های گردشگری است. لازم به ذکر است، که از سال ۲۰۲۳ دولت مرکزی در قالب برنامه‌ای پنج‌ساله مبلغ حدود ۳ تریلیون وون (حدود ۱,۸۱ میلیارد دلار) را برای حمایت از نوسازی و سرمایه‌گذاری در زیرساخت گردشگری، از جمله اقامتگاه‌های بوم‌گردی در نظر گرفته است [۲۳].

1. Ura

2. Global Sustainable Tourism Council

۳. قابلیت دسترس پذیری تأسیسات گردشگری برای آحاد گروه‌های جمعیتی، مدیریت کارآمد پسماند، مدیریت منابع آب و سایر انرژی‌های تجدیدپذیر شماری از این استانداردها هستند.

4. Kto

5. Medical Tourism

6. Vat

۷. معیارهای لازم برای بهره‌مندی از این طرح تشویقی عبارت‌اند از: ثبت اقامتگاه در وزارت فرهنگ، ورزش و گردشگری، رعایت کلیه معیارهای اقامتگاه‌های سبز، ثبت رسمی در حوزه گردشگری پزشکی، ارائه خدمات اقامت کوتاه‌مدت به گردشگران خارجی و قرارگیری اقامتگاه در مناطق اولویت‌دار گردشگری.

علاوه بر اقدامات مذکور، سازمان گردشگری کره^۱ با همکاری مرکز آموزش گردشگری کره ذیل حمایت‌های آموزشی و مشاوره‌ای به ارائه مشاوره‌های فنی در راستای توسعه زیرساخت‌های گردشگری از قبیل مراکز اقامتی، خدماتی و تفریحی گردشگری پرداخته است. اصول مهمان‌نوازی، ایمنی گردشگران و کارکنان، طراحی سیستم‌های مدیریت مقاصد گردشگری به صورت برخط و بازاریابی دیجیتال در صنعت گردشگری از جمله سرفصل‌های دوره‌های آموزشی قابل ارائه از سوی سازمان گردشگری کره و مراکز مرتبط هستند. بجز مواردی که سرمایه‌گذار خواهان دریافت کمک‌هزینه دیجیتال‌سازی خدمت گردشگری باشد؛ شرکت در این دوره‌ها الزامی نیست [۲۳]. گفتنی است، در این کشور به لحاظ حمایت از ایجاد تأسیسات گردشگری، ذیل حمایت‌های قانونی و اداری فرایند تخصیص زمین، قوانین مربوط به تغییر کاربری‌ها به سوی مراکز گردشگری و قوانین ناظر بر تغییرات کاربری به نقاط گردشگری تسهیل شده است. این ساده‌سازی پیرو اصلاح قانون ترویج گردشگری^۲ در سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۴ انجام شده است [۲۴]. به‌طور مشخص به منظور تسهیل فرایند تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران، حذف مراحل زمان‌بر و ژائد و ثبت درخواست زمین توسط سرمایه‌گذاران از طریق ایجاد پنجره‌های واحد خدمات الکترونیک صورت پذیرفته است. این اقدام در قالب قانون توسعه و ترویج گردشگری کره انجام می‌شود که از سال ۱۹۶۱ تصویب شده و طی برنامه‌های پنج‌ساله گردشگری تقویت شده است. بر این اساس، دولت موظف است فرایندهای سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گردشگری را تسهیل کند. همچنین در این کشور به منظور تشویق سرمایه‌گذاران به اجاره یا خرید زمین و ام‌های کم‌بهره (حدود ۵ درصد) با مدت بازپرداخت ۱۰ ساله و امکان تنفس اولیه ارائه می‌شود. مبالغ مورد نیاز در این خصوص از طریق صندوق توسعه و ترویج گردشگری که مستقیماً تحت نظارت وزارت فرهنگ، ورزش و گردشگری است، تأمین می‌شود^۴ [۲۵].

بر اساس مطالب فوق می‌توان مدعی شد؛ دولت کره جنوبی به منظور حمایت از تأسیسات گردشگری به مجموعه‌ای از راهبردها از قبیل اعطای تخفیف مالیاتی برای سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری، معافیت مالیات بر ارزش افزوده، تخصیص اعتبارات برای حفظ و نگهداری از تأسیسات گردشگری و ارائه مشاوره‌های فنی به سرمایه‌گذاران بخش خصوصی متوسل شده است. همچنین ذیل حمایت‌های اداری و قانونی به تسهیل فرایند اخذ مجوزهای مرتبط با تأسیسات گردشگری پرداخته است [۲۶].

در خصوص تأمین زیرساخت‌های گردشگری نیز باید گفت دولت کره مسئول فراهم آوردن زیرساخت‌های عمومی نظیر آب، برق، گاز، فاضلاب و راه‌های دسترسی تا محدوده کلی طرح‌های گردشگری است. سرمایه‌گذاران گردشگری در پروژه‌های تخصیص زمین موظف به اتصال و اجرای شبکه‌های زیرساختی داخلی طرح‌های خود مطابق با استانداردها و الزامات طرح جامع هستند. اطلاعات موجود حاکی از آن هستند که این سیاست، با هدف تضمین استانداردهای کیفی، تسهیل توسعه پایدار و هماهنگی میان طرح‌ها اتخاذ شده است [۲۷]. این رویکرد که با رویکرد ایران در تأمین زیرساخت‌های گردشگری متفاوت است، مزایایی از جمله عدم وابستگی تأسیسات به زیرساخت‌های فرسوده و افزایش قابلیت رقابت‌پذیری تأسیسات گردشگری در بازار جهانی را به همراه دارد.

۴-۴. ترکیه

در این کشور برای سرمایه‌گذارانی که به تغییر کاربری ابنیه تاریخی (تبدیل ابنیه تاریخی به مراکز اقامتی) می‌پردازند، معافیت از عوارض شهری و کاهش مالیات بر درآمد در نظر گرفته شده است. ضمن آنکه مشاوره‌های لازم به منظور بهبود کیفیت تجربه گردشگران و بازدیدکنندگان

1. KTO

2. Tourism Promotion Act

۳. به‌طور کلی این قانون که در سال ۲۰۰۷ تصویب شده است به حمایت از توسعه گردشگری از طریق تعریف چارچوبی قانونی مانند ایجاد صندوق توسعه گردشگری و هماهنگی بخش‌های دولتی برای حمایت از کسب‌وکارهای گردشگری مرتبط است. اصلاحات مربوط به این قانون طی سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۴ با توسعه مجوزها برای ارائه وام به سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری، یارانه‌های دولتی به کسب‌وکارهای کوچک محلی در حوزه گردشگری، تخفیف‌های مالیاتی به سرمایه‌گذاران و فعالان گردشگری و تفویض اختیار به دولت‌های محلی برای تعیین استانداردهای منطقه‌ای برای جاذبه‌های گردشگری همراه بوده است.

۴. منبع مالی این صندوق خود از طریق بودجه سالیانه تخصیص یافته از جانب دولت مرکزی و درآمد حاصل از عوارض ویژه سفرهای بین‌المللی تأمین می‌شود.

و سیاستگذاری صحیح در این حوزه، از طریق دفتر توسعه سرمایه‌گذاری گردشگری^۱ به سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری ارائه می‌شود. گفتنی است، شرکت در این دوره‌های آموزشی برای کلیه سرمایه‌گذارانی که خواستار دریافت گواهی استاندارد پایدار^۲ هستند، الزامی است. در حالی که شرکت در برخی از این دوره‌ها مستلزم پرداخت هزینه است، شرکت در دوره‌های برخط یا برون خط به صورت رایگان میسر است [۲۸]. لذا می‌توان گفت؛ قانون تشویق گردشگری^۳ پشتیبان چنین اقدامات عملی است. به موجب این قانون سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری می‌توانند مشمول معافیت‌های مالیات بر درآمد و معافیت مالیات شرکت‌ها شوند. تخصیص وام‌های کم‌بهره با مدت بازپرداخت ۱۰ ساله به سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری و تخصیص اراضی دولتی به منظور تأسیس مراکز گردشگری^۴ از دیگر فرصت‌هایی است که به موجب این قانون در اختیار سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری گذاشته شده است. منابع مالی این حمایت‌ها مساعدت‌های سالیانه از بودجه وزارت فرهنگ و گردشگری است [۲۸]. از دیگر اقدامات دولت ترکیه ذیل راهبرد حمایت‌های مالی می‌توان به ارائه وام کم‌بهره به سرمایه‌گذاران و صاحبان تأسیسات گردشگری اشاره کرد. به‌طور مشخص، صندوق توسعه گردشگری^۵ و صندوق تضمین اعتبار ترکیه^۶ به ارائه وام و همچنین تضمین بازپرداخت تسهیلات اعتباری می‌پردازد. شرایط دریافت تضمین از صندوق تضمین اعتبار ترکیه عبارت است از فعالیت در حوزه گردشگری به‌ویژه ساخت یا نوسازی تأسیسات گردشگری، ارائه طرح توجیهی فنی و مالی دقیق، برخورداری از شخصیت حقوقی معتبر و سوابق مالی مطلوب، تعهد به اجرای پروژه مطابق با اصول گردشگری پایدار، داشتن سابقه اعتباری مناسب و ثبت درخواست به صورت الکترونیکی همراه با مدارک لازم [۲۹].

همچنین در این کشور به منظور حمایت از ایجاد تأسیسات گردشگری، ذیل حمایت‌های قانونی و اداری به تسهیل، تسریع و یکپارچه‌سازی فرایند صدور مجوزها پرداخته شده است. براساس مستندات رسمی، در سال ۲۰۲۳، دولت ترکیه قانون جدیدی را با عنوان قانون تسهیل سرمایه‌گذاری خارجی^۸ به تصویب رساند که هدف اصلی آن تسهیل فرایند سرمایه‌گذاری خارجی در کشور است. به موجب این قانون ضمن کاهش تعداد مجوزهای مورد نیاز برای سرمایه‌گذاران در این حوزه، اقدام به ایجاد «پنجره واحد» برای دریافت مجوزهای لازم شده است. بنابراین اقدامات مذکور، روند اداری مرتبط با تأسیس و توسعه کسب‌وکارهای گردشگری و سایر بخش‌ها به‌طور چشمگیری ساده و کوتاه‌تر شده است [۳۰].

تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران در مناطق مستعد گردشگری از دیگر اقدامات حمایتی دولت در خصوص تأسیسات گردشگری است. غالباً چنین تخصیص‌هایی با حق ساخت مستقل بنا همراه است. براساس قانون تشویق گردشگری، در صورت تخلف یا عدم تحقق طرح در بازه زمانی مقرر نه تنها دولت خود را مجاز به فسخ تخصیص می‌داند، بلکه هیچ‌گونه پرداخت غرامت یا بازپرداخت سرمایه به سرمایه‌گذار صورت نمی‌گیرد. این اصل، یکی از مهم‌ترین ابزارهای حاکمیتی دولت ترکیه برای کنترل کیفی پروژه‌های گردشگری در اراضی عمومی محسوب می‌شود [۳۱]. به نظر می‌رسد، پیاده‌سازی این سیاست در ایران نیز بتواند با ایجاد چارچوب‌های حقوقی دقیق و ضمانت‌های اجرایی مستحکم، نقش اساسی در تضمین پایبندی سرمایه‌گذاران به تعهدات قراردادی ایفا کند و از انحراف پروژه‌ها و سوءاستفاده‌های احتمالی ناشی از قصور یا بی‌توجهی جلوگیری کند.

1. Tourism Investment Development Office

۲. برنامه ارائه گواهی استاندارد پایدار از سال ۲۰۲۲ توسط سازمان توسعه و تبلیغ گردشگری ترکیه پایه‌گذاری شد. این گواهی شامل محورهایی همچون معیارهای بین‌المللی پایداری اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی است.

3. Tourism Incentive Law

۴. تخصیص اراضی به سرمایه‌گذاران گردشگری منوط به دریافت گواهی سرمایه‌گذاری از وزارت فرهنگ و گردشگری، تطابق طرح با برنامه‌های توسعه منطقه‌ای و پذیرش تعهدات اجتماعی و زیرساختی است. در صورت عدم رعایت این شرایط، تخصیص زمین لغو خواهد شد. زمین‌های تخصیص یافته به‌طور کلی برای توسعه تأسیسات اقامتی، مراکز تفریحی، فضاهای گردشگری، مجتمع‌های فرهنگی و امکانات ورزشی مرتبط با گردشگری اختصاص می‌یابند.

5. Tdf

۶. این صندوق وابسته به دولت است و به‌طور مستقیم تحت نظارت وزارت فرهنگ و گردشگری ترکیه فعالیت می‌کند. منابع مالی این صندوق نیز براساس مواد قانونی، توسط دولت تأمین می‌شود.

7. Kgf

8. Foreign Investment Facilitation Law

گفتنی است، براساس ماده (۱۶) قانون تشویق گردشگری، تأسیسات گردشگری دارای گواهی رسمی گردشگری باید هزینه خدمات آب، برق و گاز را براساس ارزان‌ترین نوع مصرف (صنعتی یا خانگی) در محل پروژه پرداخت کنند. عملاً هدف این اقدام کاهش هزینه‌های جاری سرمایه‌گذار گردشگری و توسعه پروژه‌های گردشگری است [۳۲]. به‌طور کلی، می‌توان مدعی شد دولت این کشور نیز به‌منظور حمایت از تأسیسات گردشگری به مجموعه‌ای از اقدامات ذیل حمایت‌های مالی، آموزشی و مشاوره‌ای و قانونی و اداری پرداخته‌است.

۴-۵. مالزی

دولت مالزی ذیل حمایت‌های مالی با ارائه معافیت‌ها و کاهش مالیات برای هتل‌ها و اقامتگاه‌های گردشگری، به‌ویژه در مناطق کمتر توسعه‌یافته، سرمایه‌گذاری در این بخش را تشویق می‌کند. به‌عنوان مثال، هتل‌های دارای رتبه یک تا سه ستاره که وضعیت پیشگام^{۱۳} دریافت می‌کنند، می‌توانند از معافیت ۷۰ درصد مالیات بر درآمد به مدت ۵ سال بهره‌مند شوند. همچنین دولت از طریق برنامه‌هایی مانند «طرح زیرساخت گردشگری»^{۱۴} که توسط بانک توسعه مالزی^{۱۵} مدیریت می‌شود، وام‌هایی با بهره کم برای توسعه، نوسازی و بهبود زیرساخت‌های اقامتی ارائه می‌دهد. این وام‌ها به پروژه‌های زیرساختی گردشگری که به توسعه صنعت گردشگری مالزی مرتبط هستند، اختصاص می‌یابند^{۱۶} [۳۳]. وزارت گردشگری، هنر و فرهنگ مالزی نیز به‌منظور توسعه گردشگری روستایی و در جریان حمایت از تأسیس اقامتگاه‌های روستایی و هتل‌های موضوع محور بر ارائه وام کم‌بهره با دوره بازپرداخت بلندمدت (تا پانزده سال) و در نظر گرفتن مهلت تنفس ۳ تا ۵ ساله برای آغاز بازپرداخت متمرکز است [۳۴]. نکته قابل توجه آن است که مهلت تنفس در بسیاری از کشورهای مورد ارزیابی بازه ۳ تا ۵ ساله بوده است. به نظر می‌رسد، انتخاب این بازه زمانی ریشه در هماهنگی آن با دوره بازگشت سرمایه^{۱۷}، کاهش قابل توجه ریسک مالی سرمایه‌گذاران در مراحل اولیه توسعه زیرساخت‌ها، تأمین زمان کافی برای تکمیل ساخت و راه‌اندازی تأسیسات و افزایش جذابیت سرمایه‌گذاری از طریق کاهش فشارهای نقدینگی اولیه دارد.

از دیگر اقدامات قابل توجه ذیل راهبرد حمایت مالی می‌توان به تسهیلات صندوق زیرساخت گردشگری^{۱۸} این کشور اشاره کرد که به‌طور مشخص بودجه‌هایی برای حمایت از طرح‌های مرتبط با گردشگری مانند امکانات عمومی، حمل‌ونقل و جاذبه‌های گردشگری اختصاص داده است. مؤسسه آموزش کارآفرینی^{۱۹} در این کشور نیز به ارائه وام کم‌بهره برای سرمایه‌گذاران گردشگری حلال می‌پردازد. مبلغ این وام بسته

1. Pioneer Status

۲. وضعیت پیشگام به طرح‌های اجرایی اطلاق می‌شود که از منظر دولت مالزی در توسعه اقتصادی کشور اولویت دارند. این طرح‌ها در حوزه‌های متعددی از قبیل گردشگری، کشاورزی، انرژی‌های تجدیدپذیر و ... بحث شده‌اند و بسته به حوزه فعالیت (مثلاً گردشگری، فناوری، کشاورزی، انرژی تجدیدپذیر و ...) می‌توانند از معافیت‌های مالیاتی گسترده‌ای برخوردار شوند. به‌طور مشخص، در بخش گردشگری، برخی انواع هتل‌ها و اقامتگاه‌ها در مناطق کمتر توسعه‌یافته، دارای خدمات سلامت‌محور، دارای استانداردهای حفظ فرهنگ بومی یا پیرو اصول سازگار با محیط زیست می‌توانند وضعیت پیشگام را دریافت کنند.

3. Tourism Infrastructure Scheme

4. Bank Pembangunan Malaysia Berhad

۵. ثبت شرکت در مالزی با حداقل ۵۱ درصد مالکیت مالزیایی، برخورداری از سرمایه پرداخت شده به میزان ۵ میلیون رینگیت یا ۲۰ درصد از مبلغ درخواست شده و ارائه نامه تأیید یا حمایت رسمی از وزارت گردشگری، هنر و فرهنگ از جمله شرایط اهلیت متقاضیان این وام است. نرخ بهره نیز بسته به شرایط وام‌گیرنده و نتایج حاصل از ارزیابی پروژه متفاوت است.

6. Payback Period

7. Tif

۸. صندوق زیرساخت گردشگری یک برنامه مالی دولتی است که توسط بانک توسعه مالزی مدیریت می‌شود. هدف از تأسیس این صندوق، حمایت مالی از توسعه زیرساخت‌های گردشگری همچون ساخت و بهسازی هتل‌ها، مراکز همایش، پارک‌های تفریحی، اقامتگاه‌های سلامت و پروژه‌های مرتبط با گردشگری روستایی و کشاورزی است. جهت دریافت وام از این صندوق ضروری است سرمایه‌گذار در قالب شخصیتی حقوقی دارای شماره ثبت قانونی باشد. همچنین ضروری است شرکت ثبت شده توسط سرمایه‌گذار یا فعال حوزه گردشگری، مشخصاً در مالزی دفتر مرکزی داشته باشد یا دست‌کم فعالیت آن در مالزی باشد. این شرط به‌منظور تضمین بازگشت سود حاصل از فعالیت به کشور و تسهیل امکان نظارت بر فعالیت‌های قانونی و مالی سرمایه‌گذار اتخاذ شده است.

9. Tekun

۱۰. این مؤسسه زیرمجموعه‌ای از نهاد ملی کارآفرینی مالزی است که در سال ۲۰۱۰ با هدف آموزش و توانمندسازی کارآفرینان ایجاد شد. شرکت در دوره‌های آموزشی این مؤسسه از شروط بلافاصل ارائه وام‌های کارآفرینی به متقاضیان است. گفتنی است، شرکت در دوره‌های آموزشی مستلزم ارائه بهای آنهاست.

به نوع و مقیاس کسب و کار از ۵۰۰۰ تا ۵۰۰۰۰ رینگیت^۱ متغیر است و به طور معمول با نرخ بهره‌ای بین ۴ تا ۵ درصد به صورت سالیانه ارائه می‌شوند. تخصیص بودجه به مراکز اقامتی گردشگری جهت استانداردسازی، تعمیر و نگهداری از دیگر اقدامات این کشور ذیل حمایت‌های قانونی و اداری است. این اقدام حمایتی با همکاری وزارت دارایی مالزی،^۲ وزارت گردشگری، هنر و فرهنگ مالزی^۳ و سایر نهادهای وابسته از قبیل شورای ملی اقدام گردشگری،^۴ هیئت گردشگری مالزی و مؤسسه آموزش گردشگری مالزی صورت می‌پذیرد. همچنین در مالزی دوره‌های آموزشی متفاوت جهت ایفای نقش بهتر مؤسسات اقامتی و خدماتی گردشگری توسط نهادهای دولتی^۵ پیگیری می‌شود. علاوه بر این، دوره‌های آموزشی مهمان‌نوازی^۶ و ارائه خدمات به گردشگران و راهنمای گردشگری از جمله موارد مطرح ذیل حمایت‌های آموزشی و مشاوره‌ای این کشور است که با همکاری وزارت گردشگری، فرهنگ و هنر مالزی و همچنین مرکز گردشگری اسلامی صورت می‌پذیرد [۳۵]. ارزیابی‌ها حاکی از آن است که در کشور مالزی نیز به منظور حمایت از تأسیسات گردشگری به یک راهبرد اکتفا نشده است. مجموعه‌ای از راهبردها شامل حمایت‌های مالی، قانونی و آموزشی مبتنی بر سیاست‌های این کشور برای حمایت از تأسیسات گردشگری اجرا شده است.

۴-۶. اسپانیا

در این کشور از سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۲ یارانه‌هایی با عنوان یارانه سرمایه‌گذاری به منظور بازسازی و نوسازی مراکز اقامتی و خدماتی گردشگری به سرمایه‌گذاران حوزه گردشگری تخصیص می‌یابد. مشخصاً در بودجه سالیانه مبلغ ۷۲۰ میلیون یورو به یارانه سرمایه‌گذاری تأسیسات گردشگری تخصیص یافته است. علاوه بر این، در بودجه سالیانه (۲۰۲۳) مبلغی معادل ۵۶۵ میلیون یورو برای پروژه‌های گردشگری پایدار و هوشمندسازی خدمات گردشگری در قالب وام تخصیص داده شده است [۳۶]. همچنین این کشور به منظور تحقق توازن در تقاضای گردشگری به سرمایه‌گذاران طرح‌های گردشگری، تا سقف ۵۰ درصد از هزینه کل پروژه تخفیف مالیاتی می‌دهد. معافیت از مالیات بر ارزش افزوده و انتقال مالکیت برای سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری از دیگر حمایت‌های دولت اسپانیا از تأسیسات گردشگری به شمار می‌رود. از جمله شروط بهره‌مندی از این مزیت، اشتغال‌زایی در حوزه گردشگری (به طور متوسط سه فرصت شغلی در هر پروژه) و انجام سرمایه‌گذاری اولیه در بازه زمانی تعیین شده است. به نظر می‌رسد، پیاده‌سازی این سیاست در ایران نیز بتواند به تضمین انجام طرح‌های گردشگری در موعد مقرر و افزایش اشتغال‌زایی منجر شود. در خصوص طرح‌های سرمایه‌گذاری بزرگ در صورتی که در مناطق هدف (مناطق کم‌گردشگر یا محروم) باشند، پردازش درخواست کمک مالی در اولویت قرار می‌گیرد و با سرعت بالاتری انجام می‌شود. این قانون (مصوب ۲۳ دسامبر ۲۰۲۲) به صورت رسمی در زمره قوانین اسپانیا آمده است و نوعی اقدام تشویقی در راستای توسعه طرح‌های گردشگری کارا و بزرگ در مناطق هدف است [۳۷]. گفتنی است، تخصیص زمین در این کشور با حق بهره‌برداری محدود، مشروط و موقت همراه است. طبق قوانین ناظر بر سواحل این کشور، تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران در مناطق ساحلی، مشروط بر کاربری مشخص از جمله رستوران ساحلی و خدمات گردشگری ساحلی، با حفظ مالکیت دولتی و اجاره بهایی معادل ۱٫۵ تا ۶ درصد سود حاصل از بهره‌برداری از زمین هاست. بهره‌مندی

۱. یک رینگیت مالزی برابر است با ۰٫۲۳۷ دلار آمریکا.

2. Ministry of Finance

3. Ministry of Tourism, Arts and Culture

۴. شورای ملی اقدام گردشگری مالزی یکی از نهادهای راهبردی در نظام حکمرانی گردشگری این کشور به شمار می‌رود که با هدف ایجاد هماهنگی فرابخشی میان وزارتخانه‌های مرتبط، دولت‌های ایالتی، و بخش خصوصی تشکیل شده است. از جمله وظایف این شورا، تدوین سیاست‌های کلان، تصویب برنامه‌های اجرایی، نظارت بر عملکرد نهادهای زیرمجموعه، و به‌ویژه حمایت از توسعه و استانداردسازی زیرساخت‌های اقامتی است. در این راستا، شورای مذکور با همکاری وزارت گردشگری، هنر و فرهنگ مالزی، نقش فعالی در تخصیص منابع مالی و بودجه‌ای برای نوسازی، تعمیر و ارتقای کیفیت تأسیسات گردشگری ایفا می‌کند. این اقدامات در چارچوب سیاست ملی گردشگری مالزی ۲۰۲۰-۲۰۳۰ و طرح تحول گردشگری این کشور صورت می‌گیرد.

۵. نهادهایی از قبیل TEKUN Nasional و IME Darby Foundation

6. Hospitality

از این اراضی دولتی طی بازه زمانی در نهایت ۳۰ ساله و در موارد خاص^۱ ۷۵ ساله میسر است [۳۸].

همچنین سازمان رسمی گردشگری اسپانیا با هدف آموزش تخصصی فعالان این صنعت، دوره‌ای رایگان به نام برنامه متخصصین اسپانیا^۲ برگزار می‌کند. این برنامه به صورت برخط برگزار می‌شود و موضوعاتی همچون جاذبه‌های فرهنگی، مسیرهای گردشگری، میراث طبیعی، و گردشگری رویدادها را پوشش می‌دهد. شرکت کنندگان پس از طی دوره و موفقیت در آزمون، گواهی نامه رسمی دریافت می‌کنند. دریافت این گواهی به افزایش اعتبار حرفه‌ای دارندگان آن و امکان تبلیغ خدمات خود از طریق مجاری دولتی منجر می‌شود. برنامه ارتقای کیفیت خدمات گردشگری که توسط سازمان رسمی گردشگری اسپانیا و شهرداری‌ها اجرا می‌شود؛ با ارائه آموزش‌های تخصصی، بازدیدهای فنی، مشاوره، ارزیابی‌های دوره‌ای و اعطای گواهی نامه کیفیت، به بهبود استاندارد خدمات در مراکز اقامتی، آژانس‌های گردشگری، مراکز فرهنگی و سایر خدمات گردشگری کمک می‌کند. هدف اصلی این طرح، افزایش رضایت گردشگران و ارتقای رقابت‌پذیری مقاصد گردشگری اسپانیا است [۳۹].

در سال ۲۰۲۳ کمک‌هزینه توسعه قابلیت‌های هوشمند گردشگری در این کشور برای طرح‌های کوچک‌مقیاس تا بزرگ‌مقیاس ۲۱۰۴ میلیون یورو از محل بودجه عمومی کشور در نظر گرفته شده است [۴۰]. علاوه بر این گفتنی است، براساس مصوبه هوشمندسازی و شفاف‌سازی عملکرد واحدهای گردشگری، کلیه واحدهای اقامتی و برخی دیگر از کسب و کارهای گردشگری مانند شرکت‌های کرایه خودرو و موظف شده‌اند اطلاعات کامل و دقیق مسافران را در قالب دیجیتال، ظرف ۲۴ ساعت به وزارت کشور ارسال کنند. این اطلاعات شامل نام، ملیت، تاریخ ورود و خروج، اطلاعات پرداخت و جزئیات رزرو است. این سیاست در سال ۲۰۲۴ اجرایی شده و با هدف ارتقای امنیت و نظارت هوشمند اعمال شده است. گرچه اجرایی‌سازی این سیاست در کشور می‌تواند با ارائه ادله‌ای همچون فشار بر بخش خصوصی و هزینه‌های بالای سامانه‌های پایش برخط ۲۴ ساعته مورد مخالفت قرار گیرد؛ اما به نظر می‌رسد در صورت تعدیل مدت زمان ارائه اطلاعات، توسعه فازبندی شده طرح، استفاده از سامانه‌های موجود و تعدیل سازوکارهای تنبیهی بتواند به حفظ و افزایش امنیت ملی، تحقق شفافیت اطلاعاتی و ایجاد بستر مناسب مدیریت بحران‌ها منجر شود. ایجاد سامانه یکپارچه مجوزدهی نیز از دیگر اقدامات دولت اسپانیا به منظور حمایت از تأسیسات گردشگری است [۴۱].

۱. براساس اطلاعات موجود، مقصود از موارد خاص طرح‌های گردشگری مبتنی بر حفاظت زیست‌محیطی مانند پروژه‌های بازسازی سواحل و مقابله با فرسایش یا تغییرات اقلیمی است.

2. Turespaña

3. Spain Specialist Program

۴. این رویه براساس قانون امنیت شهروندی اسپانیا، با ضمانت اجرایی همراه است. به‌طور مشخص، تأخیر کوتاه‌مدت یا خطای سهوی جزئی در ارائه اطلاعات مشمول جریمه ۱۰۰ تا ۶۰۰ یورویی و عدم ارسال داده یا خطای مکرر مشمول جریمه ۳۰۰۰ یورویی می‌شود. امتناع از ارائه اطلاعات نیز می‌تواند منجر به تعلیق مجوز فعالیت شود. خزانه عمومی دولت اسپانیا، مرجع وصول‌کننده این مبالغ است.

جدول ۱. خلاصه‌ای از راهبردهای دولت‌ها در حمایت از تأسیسات گردشگری

ترکیه	کره جنوبی	سنگاپور	مالزی	هند	اسپانیا	اقدامات قابل ساماندهی ذیل راهبردها	راهبردها
✓	✓	✓	✓	✓	✓	اعطای وام جهت تأسیس مراکز گردشگری	مالی
	✓	✓	✓	✓	✓	اعطای وام جهت ایمن‌سازی، نوسازی و استانداردسازی تأسیسات گردشگری	
				✓		بازپرداخت هزینه اخذ مجوزها	
	✓	✓			✓	اعطای کمک هزینه توسعه قابلیت‌های هوشمند	
✓						معافیت از عوارض شهری ویژه عملیات تغییر کاربری ابنیه به مراکز اقامتی و خدماتی گردشگری	
✓	✓	✓	✓	✓	✓	کاهش / معافیت مالیات بر درآمد	
✓	✓		✓	✓	✓	کاهش / معافیت مالیات بر ارزش افزوده	
		✓			✓	کاهش / معافیت مالیات بر املاک و مستغلات	
					✓	معافیت از مالیات نقل و اتصالات	
✓						ارائه پارانیه حامل انرژی	
✓				✓	✓	اعمال تخفیف تعرفه‌ای برای تأسیسات شهری (آب، برق و گاز)	
					✓	کسر مالیات دولتی مضاعف	
✓	✓				✓	تخصیص زمین با قیمت ترجیحی برای طرح‌های گردشگری	
✓	✓	✓	✓	✓	✓	ارائه مشاوره فنی به سرمایه‌گذاران جهت تأسیس مراکز گردشگری	آموزشی و مشاوره‌ای
✓			✓			آموزش میهمان‌نوازی و اصول میهمان‌داری	
			✓	✓		مناسب‌سازی زیرساخت‌های حمل و نقل	زیرساختی
✓	✓		✓	✓		مناسب‌سازی زیرساخت‌های بهداشتی	
				✓		ارائه معیارها و استانداردهای ملی ویژه تأسیسات گردشگری	قانونی و اداری
✓	✓				✓	تدوین قوانین / سیاست‌های ناظر بر تسهیل تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران	
✓	✓				✓	حذف مراحل موازی اخذ مجوزهای لازم و یکپارچه‌سازی سازوکار مجوزدهی	
✓	✓				✓	هوشمندسازی و ساده‌سازی فرآیند اخذ مجوز	
					✓	الزام به ارائه اطلاعات گردشگران به وزارت کشور به منظور تضمین شفافیت و حفظ امنیت ملی	

مأخذ: نگارنده.

به‌طور کلی، ارزیابی‌ها حاکی از آن است که دولت‌ها به‌منظور حمایت از تأسیسات گردشگری به مجموعه‌ای از اقدامات متوسل شده‌اند که آنها ذیل حمایت‌های مالی، آموزشی و مشاوره‌ای، زیرساختی، قانونی و اداری قابل ساماندهی می‌باشند. براساس اطلاعات موجود، می‌توان ادعا کرد اعطای وام جهت تأسیس مراکز گردشگری، کاهش / معافیت مالیات بر درآمد، کاهش / معافیت مالیات بر ارزش افزوده و اعطای وام جهت ایمن‌سازی، نوسازی و استانداردسازی تأسیسات گردشگری از پر تکرارترین سیاست‌ها و اقدامات در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری هستند. در مقابل بازپرداخت هزینه اخذ مجوزها، معافیت از عوارض شهری ویژه عملیات تغییر کاربری ابنیه به مراکز اقامتی و خدماتی گردشگری، ارائه یارانه حامل‌های انرژی و معافیت از مالیات بر املاک و مستغلات از جمله ابتکاراتی بوده‌اند که شمار اندکی از کشورها در راستای حمایت از تأسیسات گردشگری به آن متوسل شده‌اند.

۵. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مطالعه حاضر با هدف شناخت تطبیقی سیاست‌ها و اقدامات ناظر بر حمایت از تأسیسات گردشگری صورت پذیرفته‌است. چنان که ذکر شد به‌منظور نیل به این درک تطبیقی مرور اقدامات کشورهای هند، مالزی، ترکیه، اسپانیا، کره جنوبی و سنگاپور در راستای حمایت از ایجاد تأسیسات گردشگری مورد ارزیابی قرار گرفت.

یافته‌ها گویای آن است که مقاصد مورد مطالعه به‌منظور بهره‌مندی از ظرفیت‌های ناظر بر حمایت از تأسیسات گردشگری به مجموعه‌ای از راهبردها دست زده‌اند که می‌توان آنها را در قالب مقولاتی همچون حمایت‌های مالی، حمایت‌های آموزشی و مشاوره‌ای، حمایت‌های زیرساختی و حمایت‌های قانونی و اداری ساماندهی کرد. به‌طور مشخص، مقاصد مورد ارزیابی ذیل حمایت‌های مالی به تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری، ارائه وام‌های کم‌بهره و کاهش بار مالیاتی برای سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری، تخصیص کمک هزینه تغییر کاربری، ارائه کمک هزینه بهبود کیفیت و استاندارد تأسیسات گردشگری، اعمال معافیت از مالیات بر ارزش افزوده و کاهش مالیات بر درآمد پرداخته‌اند. لازم به ذکر است، در خصوص تخصیص زمین، شماری از مقاصد به‌منظور ارتقای کیفیت پروژه‌های گردشگری و تضمین پایبندی سرمایه‌گذاران به تعهدات قراردادی، سازوکارهای کنترلی سخت‌گیرانه‌ای را اتخاذ کرده‌اند. از جمله این کنترل‌ها، تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران با شرط امکان فسخ قرارداد از سوی دولت در صورت نقض تعهدات یا انحراف از اهداف طرح است. همچنین ذیل حمایت‌های آموزشی و مشاوره‌ای به ارائه مشاوره‌های فنی به سرمایه‌گذاران تأسیسات گردشگری پرداخته‌اند. در شماری از موارد شرکت در دوره‌های آموزشی و اخذ گواهی پایان دوره از شروط لازم جهت بهره‌مندی از حمایت‌های مالی دولتی است. تضمین انطباق طرح‌ها با الزامات قانونی و فنی به‌منظور پیشگیری از تخلفات یا ابتلای به مخاطرات سهوی از جمله اهداف پیاده‌سازی چنین سیاستی است. حمایت‌های اداری و قانونی نیز در بردارنده سیاست‌ها و راهبردهایی به‌منظور تسهیل فرایند ایجاد تأسیسات گردشگری از جمله اخذ مجوزهای تأسیسات گردشگری، از جمله یکپارچه‌سازی سازوکار مجوزدهی، ساده‌سازی فرایندها اداری اخذ مجوز و تسهیل قوانین در راستای تغییر کاربری به اماکن گردشگری است.

به‌طور ویژه نیز از خلال مطالعه حاضر، اطلاعاتی در خصوص تضمین کیفیت طرح‌های گردشگری، تسریع در اجرای طرح‌های گردشگری، تحقق شفافیت در تأسیسات گردشگری و کاهش ریسک مالی سرمایه‌گذاران یافت شده‌است. به‌عنوان مثال در حوزه تأمین زیرساخت‌های پایه، در شماری از مقاصد مورد مطالعه مسئولیت تأمین زیرساخت‌های پایه (آب، برق، گاز، فاضلاب و راه‌های دسترسی) برعهده دولت قرار داده شده‌است؛ در حالی که توسعه و اتصال شبکه‌های داخلی زیرساختی به سرمایه‌گذاران تفویض شده‌است. این رویکرد استراتژیک ضمن ارتقای تمرکز دولت بر مدیریت کلان زیرساخت‌ها، از اتکای پروژه‌های گردشگری به تجهیزات فرسوده جلوگیری می‌کند و فرایند اجرای طرح‌ها را تسریع می‌بخشد. از منظر تضمین امنیت و شفافیت، الزامی کردن ارائه گزارش‌های جامع و به‌هنگام از سوی واحدهای گردشگری به

وزارت کشور و پیش‌بینی ضمانت‌های مالی بازدارنده، ابزار مؤثری در حفاظت از منافع گردشگران و جوامع میزبان به‌شمار می‌آید. علاوه بر این، اعطای تخصیص زمین با شرط پایبندی سرمایه‌گذار به تعهدات قراردادی و حق فسخ فوری دولت بدون الزام به بازپرداخت سرمایه در مواجهه با تخلفات، سازوکاری بازدارنده و کارآمد در تضمین کیفیت و پیشگیری از انحرافات پروژه‌هاست. همچنین به نظر می‌رسد، سیاست‌های حمایتی مالی، به‌ویژه مشروط کردن اعطای تسهیلات به معیار تحقق شاخص‌های اشتغال‌زایی (حداقل سه فرصت شغلی برای هر پروژه) و اجرای سرمایه‌گذاری در بازه زمانی معین، ضمن ارتقای پایداری طرح‌ها، نقش مؤثری را در توسعه اشتغال در بخش گردشگری ایفا می‌کند. یکی از وجوه اشتراک برجسته در اغلب مقاصد، تعریف دوره تنفس وام‌ها در بازه ۳ تا ۵ سال است که با دوره بازگشت سرمایه تطابق دارد. این سازوکار ضمن کاهش ریسک مالی در مراحل اولیه توسعه، امکان تأمین منابع مالی کافی برای تکمیل و راه‌اندازی زیرساخت‌ها را فراهم می‌سازد و از این طریق، جذابیت سرمایه‌گذاری در بخش تأسیسات گردشگری را به‌طور معناداری ارتقا می‌دهد.

بنابر یافته‌های مذکور توصیه می‌شود:

- در قراردادهای تخصیص زمین به سرمایه‌گذاران، پیش‌بینی شرط صریح اختیار فسخ یک‌جانبه از سوی دولت در صورت تخلف یا عدم تحقق تعهدات قراردادی در چارچوب زمانی معین، به‌منظور تضمین انضباط اجرایی و ارتقای کیفیت طرح‌ها پیش‌بینی شود.
- تدوین الگوی واحد قراردادهای در سطح ملی، ایجاد سامانه واحد ملی جهت رصد اجرای تعهدات و پیش‌بینی دقیق کلیه ضمانت‌های حقوقی در قوانین مرتبط از جمله الزامات اجرای چنین پیشنهادی است. همچنین وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی در خصوص چنین راهبردی به‌عنوان دستگاه معین پیشنهاد می‌شود.
- نظام حمایت مالی از سرمایه‌گذاران گردشگری مبتنی بر تحقق شاخص‌های کلیدی عملکردی از قبیل ایجاد فرصت‌های شغلی مستقیم و غیرمستقیم و انجام سرمایه‌گذاری اولیه در بازه زمانی مشخص بازطراحی شود.
- تعریف شاخص‌های کلیدی عملکرد، اصلاح آیین‌نامه‌های حمایتی در نظام بانکی و صندوق توسعه ملی و تخصیص تسهیلات مشروط به تحقق اهداف از جمله الزامات و قیود پیشنهاد ارائه شده است که در این خصوص وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی به‌عنوان دستگاه معین و وزارت امور اقتصادی و دارایی به‌عنوان دستگاه متولی پیشنهاد می‌شود.

منابع و مأخذ

- [1] World Tourism Organization (UNWTO). (2022). Sustainable tourism development: A guide priorities to policy.
- [2] Building and Construction Authority. (2019). Code on accessibility in the built Construction.
- [3] GTI Tourism. (n.d.). Policy and investable projects. GTI Tourism.
- [4] Dredge, D., & Jenkins, J. (2007). *Tourism Planning and Policy*. Milton, QLD: John Wiley & Sons.
- [5] OECD. (2020). *Tourism Policy Responses to the coronavirus (COVID-19)*. Organisation for Economic Co-operation and Development. <https://doi.org/10.1787/5272d2cc-en>.
- [6] United Nations World Tourism Organization (UNWTO). (2013). *Tourism and Development: Challenges and Opportunities*. Madrid: UNWTO.
- [7] GTI Tourism. (n.d.). Policy and investable projects. GTI Tourism. Retrieved February 14, 2025, from <https://www.gtistourism.in/policy-and-investable-projects>.
- [8] Ministry of Finance, Government of India. (n.d.). Pradhan Mantri Mudra Yojana (PMMY). Retrieved February 14, 2025, from <https://www.mudra.org.in>

- [9] Department of Tourism, Government of Uttar Pradesh. (2022). Tourism Policy of Uttar Pradesh 2022.
- [10] Meghalaya Tourism Department. (2023). Meghalaya Tourism Policy. Available at: <https://www.meghalayatourism.in/wp-content/uploads/2023/03/Meghalaya-Tourism-Policy-2023.pdf>.
- [11] Ministry of Ports, Shipping and Waterways. (2016). Sagarmala: Concept and Implementation towards Blue Revolution. Press Information Bureau, Government of India.
- [12] Ministry of Ports, Shipping and Waterways. (2023). Annual Report 2022–2023.
- [13] Ministry of Tourism, Government of India. (n.d.).
- [14] The Times of India. (2024, January 10). Tourism dept targets over 700 ha land parcels for hospitality projects. Retrieved August 3, 2025, from <https://timesofindia.indiatimes.com/city/indore/tourism-dept-targets-over-700-ha-land-parcels-for-hospitality-projects/articleshow/117063986.cms>
- [15] Singapore Tourism Board. (n.d.). Tourism development fund. Retrieved February 14, 2025, from <https://www.stb.gov.sg>
- [16] Ministry of Trade and Industry Singapore. (n.d.). Capability Development Grant. Retrieved February 14, 2025, from <https://www.mti.gov.sg>
- [17] Singapore Tourism Board. (2025). Business Improvement Fund (BIF). Retrieved from <https://www.stb.gov.sg/licensing-support/grants/business-improvement-fund>
- [18] Singapore Tourism Board. (2023). Tourism development in Singapore: accommodation Encouraging
- [19] Singapore Tourism Board. (n.d.). Tourism Product Development Fund.
- [20] Global Sustainable Tourism Council. (2022). *Singapore Becomes First Country to Apply GSTC Destination Criteria Nationally*. Retrieved from <https://www.gstcouncil.org/singapore-becomes-first-country-to-apply-gstc-destination-criteria-nationally>.
- [21] Korea Tourism Organization (KTO). (n.d.). Tax Incentives for Sustainable Accommodation Development.
- [22] Kim, J. (2023). Low-interest loans for smart hotel development in South Korea's tourism sector. Korea Tourism Organization. <https://www.visitkorea.or.kr/eng/main.kto>.
- [23] Ministry of Culture, Sports, and Tourism. (2023). Support for sustainable tourism projects in South Korea. Government of South Korea. <https://www.mct.go.kr/eng/>.
- [24] Korea Legislation Research Institute. (2009, March 25). *Tourism Promotion Act* (Act No. 9527, amended). In *Statutes of the Republic of Korea*. Retrieved from Korea LII website.
- [25] Korea Ministry of Government Legislation. (n.d.). *Enforcement Decree of the Tourism Promotion Act*. Retrieved August 3, 2025, from <https://www.global-regulation.com/law/korea/644193/enforcement-decree-of-the-tourism-promotion-act.html>
- [26] Jeollabuk-do Investment Environment for Foreign-Invested Companies. (n.d.). *Ordinance on Promotion of Business and Investment Attraction: Articles 25–27 (Tourism business subsidies, employment, training)*. Retrieved August 3, 2025, from <https://ombudsman.kotra.or.kr/jnbk-en/cntnts/i-1330/web.do>.

- [27] Incheon Free Economic Zone Authority. (2023). IFEZ investment guide 2023. <https://www.ifez.go.kr/eng/investmentGuide.do>.
- [25] World Tourism Organization (UNWTO). (2015). *Case studies on tourism and culture in Turkey*. Madrid: UNWTO. <https://doi.org/10.18111/9789284416899>
- [28] Republic of Türkiye Ministry of Culture and Tourism. (2023). Law on the Conservation of Cul-tural and Natural Property (Law No. 2863). General Directorate for Cultural Heritage and Muse-ums.
- [29] Özgen, F. B. (2013). The Effectiveness of Governmental Incentives in the Turkish Tourism Sector and the Relationship between Incentives and Tourism Revenue. In 8th Silk Road International Conference on Development of Tourism in Black and Caspian Seas.
- [30] Güneş, N. (2011). TOURISM STRATEGY OF TURKEY-2023. of project: This publication is an output of the project titled, 4, 79.
- [31] Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Türkiye. (2006). *Regulation on Allocation of Public Immovable Properties for Tourism Investments (Updated with 2024/1 Circular)*. Retrieved August 3, 2025, from <https://www.ktb.gov.tr/>
- [32] Ministry of Culture and Tourism of the Republic of Türkiye. (1982). *Tourism Incentive Law No. 2634 (Amended: Law No. 3754)*. Article 16: Utility charges must be paid at lowest rate applicable for industry or households. Ministry publication.
- [33] Bank Pembangunan Malaysia Berhad. (n.d.). Tourism infrastructure scheme. Retrieved February 16, 2025, from <https://www.bpmb.com.my/schemes/tourism-infrastructure-scheme>.
- [34] Malaysia Investment Development Authority. (n.d.). *Tourism and travel related services*. Retrieved from <https://www.mida.gov.my/industries/services/tourism-and-travel-related-services>.
- [35] TEKUN Nasional. (n.d.). Portal Rasmi TEKUN Nasional. Available at: <https://www.tekun.gov.my/en/corporate-info/info/introduction/>
- [36] Tourism Sectoral Conference (Spain). (2021, December 30). *Spanish Government and Autonomous Regions agree to invest 720 million euros in tourist destinations*. MyNewsDesk Press Release.
- [37] Sánchez, P. (2023, June 9). *Spain allocates more than €1 billion from ICO to PERTE Turismo projects*. Spanish Government Statement.
- [38] Guide to Business in Spain. (2022). Incentives for investments in certain regions – priority processing. ICEX Spain Export and Investment. Retrieved from <https://www.guidetobusinessinspain.com/4-ayudas-e-incentivos-a-la-inversion-en-determinadas-regiones/4-1-incentivos-a-la-inversion-en-determinadas-regiones/>
- [39] Turespaña. (n.d.). Spain Specialist Program. Gobierno de España. Retrieved August 2025, from <https://www.spain.info/en/spain-specialist/>
- [40] Global Trade Alert. (2023, December 28). Spain: EUR 54 million for the digitalisation of tourism sector.
- [41] Junta de Andalucía. (2023). Ventana Única Empresarial de Andalucía: Simplificación administrativa para la creación de empresas. <https://www.juntadeandalucia.es/ventana-unica-empresarial>

گزیده سیاستی

دولت‌ها به‌منظور حمایت از تأسیسات گردشگری به مجموعه‌ای از راهبردها متوسل شده‌اند که می‌توان آنها را ذیل مقولاتی همچون حمایت‌های مالی، آموزشی و مشاوره‌ای، قانونی و اداری و زیرساختی سازماندهی کرد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir